

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA ONA TILI DARSLARINI STEAM YONDASHUVI ASOSIDA TASHKIL ETISH

Qurbonova Shoiraxon Usmonali qizi

*Qoʻqon davlat universiteti Taʼlim va tarbiya nazariyasi va metodikasi Boshlangʻich taʼlim
magistranti*

Anotatsiya: Mazkur maqolada boshlangʻich taʼlim jarayonida ona tili fanini oʻqitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan biri boʻlgan STEAM yondashuvini qoʻllashning ahamiyati, usullari va samaradorlik jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, dars jarayonida fanlararo integratsiyani taʼminlash, oʻquvchilarda ijodiy fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish koʻnikmalarini shakllantirish boʻyicha amaliy tavsiyalar keltiriladi.

Kalit soʻzlar: STEAM yondashuvi, integratsiya, boshlangʻich taʼlim, ona tili, kreativ fikrlash, loyiha asosida oʻqitish.

Bugungi globallashuv davrida taʼlim tizimida oʻquvchilarning mustaqil, tanqidiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirish eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, STEAM yondashuvi (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) — taʼlimda fanlararo integratsiyani yoʻlga qoʻyish va oʻquvchilarda kompleks bilim hamda amaliy koʻnikmalarni shakllantirishga qaratilgan samarali metod hisoblanadi.

Boshlangʻich sinfda ona tili darslari orqali oʻquvchilarda nafaqat tilga oid bilimlar, balki mantiqiy fikrlash, texnologik savodxonlik, ijodkorlik va kommunikativ koʻnikmalarni ham rivojlantirish mumkin.

1. Ona tili darslarida STEAM yondashuvining oʻrni. Ona tili fani — oʻquvchilarning nutqiy faoliyatini, tafakkurini va ijtimoiy hayotga moslashuvini shakllantiruvchi asosiy fanlardan biridir. STEAM yondashuvi bu jarayonda:

- Tilni oʻrganishni fanlararo aloqa orqali qiziqarli qiladi;
- Oʻquvchilarda tahlil, sintez va umumlashtirish koʻnikmalarini rivojlantiradi;
- Matn bilan ishlash jarayonida texnologiya va sanʼat elementlarini uygʻunlashtirish imkonini beradi.

2. STEAM elementlarini qoʻllash misollari

- S (Science): Matndagi hodisalarni tabiat bilan bogʻlash. Masalan, “Bahor” mavzusidagi matn asosida oʻquvchilar oʻsimliklarning oʻsish jarayonini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qiladilar.

- T (Technology): Darsda kompyuter, planshet yoki interaktiv doskadan foydalanib, soʻz turkumlarini oʻrganish uchun interaktiv oʻyinlar tashkil etish.

- E (Engineering): “Gap tuzilishi” mavzusida oʻquvchilar soʻzlardan “gap qurish” loyihasini yaratadilar — bu jarayon qurilish va mantiqiy tuzilmani anglashni oʻrgatadi.

- A (Art): Soʻzlardan rasmlar, hikoyalar yoki sahna koʻrinishlarini yaratish orqali sanʼat elementlarini qoʻllash.

- M (Mathematics): Gapdagi soʻzlarni sanash, tovush va harflarni hisoblash, grammatik birliklar orasidagi nisbatlarni aniqlash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.

3. STEAM yondashuvining afzalliklari

- Oʻquvchilarning darsga qiziqishini oshiradi;
- Tushunchalarni chuqurroq anglashga yordam beradi;
- Hamkorlikda ishlash, muammoni hal etish, ijodkorlik kabi 21-asr koʻnikmalarini rivojlantiradi;

- Ona tili fanini boshqa fanlar bilan integratsiyalash imkonini beradi.

4. Amaliy tavsiyalar

- Darslarda kichik loyiha ishlarini tashkil etish (masalan, “Mening shahrim haqida matn yozamiz va uni dizaynlaymiz”);

- Oʻquvchilarning ijodiy fikrini ragʻbatlantiruvchi interaktiv topshiriqlardan foydalanish;

- Har bir mavzuda fanlararo bogʻliqlikni koʻrsatish;

- Natijalarni portfoliolar koʻrinishida taqdim etish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ona tili fanini STEAM asosida oʻqitish — oʻquvchilarda XXI asr uchun zarur boʻlgan kompetensiyalarni shakllantirishning samarali yoʻlidir. Bu yondashuv orqali oʻquvchi nafaqat tilni oʻrganadi, balki uni amaliyotda qoʻllash, yangi gʻoyalar yaratish, muloqot qilish va jamoada ishlashni ham oʻrganadi.

Shunday qilib, ona tili darslari oʻquvchilarni mustaqil fikrlovchi, ijtimoiy faol, raqamli va ijodiy tafakkurga ega shaxs sifatida voyaga yetkazishga xizmat qiladi.

Boshlangʻich taʼlimda ona tili darslarini STEAM yondashuvi asosida tashkil etish — zamonaviy oʻqituvchining innovatsion yondashuvidir. Bu metod oʻquvchilarning bilimini amaliyot bilan bogʻlaydi, ularni mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashuvga, hamda hayotiy muammolarni hal etishga oʻrgatadi.

Shunday qilib, ona tili fani oʻquvchilarning nafaqat nutqiy, balki intellektual va ijtimoiy rivojlanishida ham muhim rol oʻynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Taʼlim tizimini raqamlashtirish va STEAM yoʻnalishlarini rivojlantirish toʻgʻrisida”gi qarorlari.
2. Xodjieva, D. (2023). Boshlangʻich taʼlimda innovatsion texnologiyalarni qoʻllash metodikasi. Toshkent: TDPU nashriyoti.
3. Beers, S. (2018). 21st Century Skills: Preparing Students for Their Future. Learning Tree International.
4. Yakman, G. (2010). STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education
5. .